Socialutskottets betänkande 1984/85:13

om företagshälsovård och arbetsanpassning (prop. 1984/85:89)

I betänkandet behandlas förslagen i proposition 1984/85:89 om företagshälsovård och arbetsanpassning samt de motioner som väckts med anledning av propositionen. Vidare behandlas tre motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden i år.

Sammanfattning

En redovisning av propositionens förslag finns i betänkandet på s. 6–10.

Utskottet föreslår riksdagen att anta de upprättade lagförslagen och tillstyrker vad som i propositionen föreslås om utvidgat skadeansvar för staten vid yrkesinriktad rehabilitering. Utskottet tillstyrker vidare propositionens förslag till riktlinjer för företagshälsovårdens innehåll, utbyggnad samt personal- och utbildningsbehov. Beträffande förslaget till inriktning av arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamheten för arbetshandikappade anställda och arbetssökande erinrar utskottet om att den rätt som föreslås för arbetsförmedlingen resp. försäkringskassan att kallas till och att delta i överläggningar på en privat arbetsplats förutsätter stöd i lag, men tillstyrker förslaget i övrigt. Vidare tillstyrker utskottet förslaget om nytt ersättningssystem för företagshälsovården samt föreslår riksdagen att bemyndiga regeringen att disponera högst 250 000 kr. ur fonden för arbetsmiljöförbättringar för information i samband med genomförandet av förslagen i propositionen.

Patienter som enligt avtal är tillförsäkrade fri sjukvård bör enligt utskottet inte tvingas erlägga patientavgift efter remiss av företagsläkare. Utskottet uttalar vidare att patientavgift inte heller bör tas ut i de fall någon av sin företagsläkare remitteras till sitt hemlandsting. Utskottet förutsätter att regeringen i lämpligt sammanhang prövar behovet av kompletterande bestämmelser eller andra åtgärder på dessa punkter.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

Utskottets m-ledamöter har avgivit fem reservationer rörande andelen sjukvård inom företagshälsovården och ersättningen härför, sammansättningen av yrkesinspektionsnämnderna, prövningen av ersättningsvillkoren samt beträffande tillämpningsföreskrifterna.

Utskottets c-ledamöter reserverar sig till förmån för en motion (c) om avslag på propositionens förslag till ändring i 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen. M-ledamöterna instämmer i reservationen. Även utskottets ordförande (fp) reserverar sig men med annan motivering till förmån för en fp-motion på denna punkt.

I en gemensam reservation begär m-, c- och fp-ledamöterna att vad

utskottet uttalat beträffande patientavgift vid remiss till hemlandsting skall ges regeringen till känna.

Vpk-ledamoten reserverar sig till förmån för motionsyrkanden (vpk) angående bl. a. landstingens samverkan med företagshälsovården, lagfäst skyldighet att anordna företagshälsovård samt företagshälsovård som specialitet i läkarnas vidareutbildning.

Ett särskilt yttrande har vidare avgivits av utskottets ordförande (fp) beträffande lokaliseringen av resp. huvudmannaskapet för företagshälsovårdsutbildningen.

Propositionen

I proposition 1984/85:89 om företagshälsovård och arbetsanpassning har regeringen (arbetsmarknadsdepartementet) föreslagit riksdagen *dels* att anta vid propositionen fogade förslag till

1. lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)
2. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)
3. lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter
4. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring
5. lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,

dels att

1. godkänna vad som i propositionen föreslås om utvidgat skadeansvar för staten vid yrkesinriktad rehabilitering,
2. godkänna vad som i propositionen anförs om företagshälsovårdens innehåll, utbyggnad samt personal- och utbildningsbehov,
3. godkänna vad som i propositionen anförs om inriktningen av arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamheten för arbetshandikappade anställda och arbetssökande,
4. godkänna det i propositionen framlagda förslaget om nytt ersättningssystem för företagshälsovården vilket förordas träda i kraft den 1 januari 1986,
5. bemyndiga regeringen att disponera högst 250 000 kr. ur fonden för arbetsmiljöförbättringar för information i samband med genomförandet av förslagen i propositionen.

Lagförslagen framgår av *bilaga*.

Motioner

Motioner väckta med anledning av proposition 1984/85:89

I motion 1984/85:269 av Gullan Lindblad (m) och Siri Häggmark (m) hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att utbildningen av företagssköterskor bör omfatta 40 poängs vidareutbildning enligt företagshälsovårdsutredningens förslag,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att huvudmannaskapet för utbildningen bör vara statligt.

I motion 1984/85:270 av Ingemar Eliasson m. fl. (fp) hemställs

1. att riksdagen med avslag på propositionen i denna del beslutar att tillägget till 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen skall lyda:

Om arbetsförhållandena är förenade med särskilda påfrestningar och risker för de anställda skall arbetsgivare föranstalta om företagshälsovård i den omfattning verksamheten kräver.,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om huvudman för och lokalisering av företagshälsovårdsutbildningen samt om arbetsterapeuterna,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om att ersättning för företagshälsovården skall utgå för alla anslutna till företagshälsovård oavsett arbetstid,

4. att riksdagen beslutar begära att regeringen följer tillämpningen av ersättningsreglerna för företagshälsovården med hänsyn till möjligheterna att förenkla reglerna,

5. att riksdagen beslutar att en ledamot för de enskilda företagen skall ges plats i yrkesinspektionsnämnden.

I motion 1984/85:271 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs

1. att riksdagen beslutar om alla arbetares rätt till företagshälsovård med följande som *Motionärernas förslag* benämnda förändring av lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160):

Föreslagen lydelse	*Motionärernas förslag*
3 kap. 2 §	
Arbetsgivare skall vidtaga --------- skall underhållas väl.	
Om arbetsförhållanden påkallar det skall arbetsgivare föranstalta om företagshälsovård i den omfattning verksamheten kräver.	*Arbetsgivare är skyldig att anordna företagshälsovård som behövs för att förebygga att arbetstagare utsätts för ohälsa eller olycksfall. Arbetarskyddsstyrelsen kan i den mån det påkallas av organisatoriska eller andra särskilda skäl föreskriva om undantag från vad nu sagts. Styrelsen kan därvid föreskriva villkor.* *Arbetsgivare och arbetstagare kan i kollektivavtal som har slutits eller godkänts av en central arbetstagarorganisation träffa överenskommelse om hur företagshälsovård skall anordnas. Arbetarskyddsstyrelsen meddelar föreskrifter om företagshälsovård i den mån verksamheten inte regleras genom sådant kollektivavtal.*

Arbetsgivare skall beakta -------- utför arbete ensam.

2. att riksdagen beslutar hemställa hos regeringen om förslag att företagshälsovård införs fr. o. m. den 1 juli 1985 som specialitet för läkares vidareutbildning,

3. att riksdagen beslutar hemställa hos regeringen om förslag som innebär att yrkesinspektionsnämnderna och arbetarskyddsstyrelsen får en kvalificerad majoritet av fackliga representanter.

I motion 1984/85:272 av Rune Gustavsson m. fl. (c) hemställs

1. att riksdagen avslår förslag om ändring i 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om remisser,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om det fastställda ersättningsbeloppet per år till företagshälsovården för de närmaste tre–fem åren.

I motion 1984/85:273 av Nils Carlshamre m. fl. (m) hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sjukvårdens roll i företagshälsovården,

2. att riksdagen hos regeringen begär skyndsamt förslag till komplettering av ersättningssystemet vad gäller sjukvårdsinsatser i enlighet med vad i motionen anförts,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om yrkesinspektionsnämndernas sammansättning,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om prövningen av ersättningsvillkor,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kontrollföreskrifter.

I motion 1984/85:274 av Alf Wennerfors (m) hemställs att riksdagen beslutar att ersättningssystemet för företagshälsovården bygger på den nuvarande principen vad gäller antalet anställda oavsett deltid eller heltid.

Motion väckt under allmänna motionstiden 1985

I motion 1984/85:2257 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs, såvitt här är i fråga (yrkandena 14–16),

14. att alla anställda får obligatorisk tillgång till företagshälsovård fr. o. m. 1987,

15. att företagshälsovården samordnas med landstingens verksamhet,

16. att företagshälsovårdens personal anställs via landstingen, men ansvarar inför en kommitté som är till sin majoritet sammansatt av fackföreningsmedlemmar utsedda av den lokala fackorganisationen.

Utskottet

Bakgrund

Dagens företagshälsovård har vuxit fram på initiativ av arbetsmarknadens parter. Den första överenskommelsen om företagshälsovård slöts mellan SAF och LO år 1967. Därefter har arbetsmiljöavtal och överenskommelser om företagshälsovård slutits inom samtliga sektorer av arbetsmarknaden. Till följd av att samhället genom en till stora delar dispositiv lagstiftning angett de yttre ramarna för företagshälsovården har arbetsmarknadens parter kunnat gemensamt utforma verksamheten på det för resp. bransch mest ändamålsenliga sättet. Skyddskommittén är i princip huvudman för verksamheten. Arbetsgivarna svarar för kostnaderna.

Företagshälsovården har enligt avtalen kunnat organiseras på olika sätt med hänsyn till företagens förutsättningar. I större företag, landsting, kommuner och statliga verk finns i regel "inbyggd" företagshälsovård för de egna anställda. Små och medelstora företag har slutit sig samman och bildat företagshälsovårdscentraler. Branschhälsovård förekommer i flera branscher, ofta begränsad till en eller ett par regioner eller orter. Många landsting har engagerat sig i extern företagshälsovård för att hjälpa små företag att få tillgång till företagshälsovård.

Företagshälsovården har under de senaste tio åren byggts ut kraftigt. År 1970 var 663 000 anställda anslutna till företagshälsovård med ersättning enligt lagen om allmän försäkring. År 1983 var motsvarande siffra 2 260 000 eller 60 % av de yrkesverksamma.

Omkring 1,6 miljoner av landets arbetstagare saknar i dag företagshälsovård. Av dem finns närmare 400 000 arbetstagare på platser som inte omfattas av arbetsmiljöavtal. Huvudparten av dessa arbetsplatser är små privata företag. Även drygt 270 000 ensamföretagare och deras medhjälpare saknar tillgång till företagshälsovård.

Stora grupper av anställda anser sig ha påtagliga besvär av brister i arbetsmiljön. Undersökningar som gjorts pekar på samband mellan förhållanden i arbetsmiljön och antalet sjukskrivningsdagar och förtidspensioner. Årligen inträffar ca 100 000 olycksfall på arbetsplatserna och det anmäls ca 20 000 arbetssjukdomar. De samhällsekonomiska konsekvenserna i form av produktionsbortfall samt kostnader för sjukersättning anses betydande.

De nuvarande reglerna för ersättning till företagshälsovård har behållits i stort sett oförändrade sedan de infördes i mitten av 1950-talet. Reglerna är utformade så att ersättning utgår för en viss del av företagshälsovårdens kostnader för hälso- och sjukvård. Mot ersättningsreglerna har framförts kritik som främst gällt att reglerna genom sin utformning kan verka styrande till förmån för den sjukvårdande verksamheten samt att de medför en omfattande administrativ hantering.

Med stöd främst av främjandelagen (1974:13) påbörjade arbetsmarknadsverket på 1970-talet verksamhet med s. k. anpassningsgrupper. Grupperna

skall vara ett forum för nära samverkan mellan arbetsförmedlingen, fackföreningarna och företagen. Syftet med att inrätta anpassningsgrupperna var att de skulle arbeta med anställningsfrämjande åtgärder så att äldre och arbetshandikappade sökande skulle få arbete.

Propositionens förslag

Företagshälsovårdens utbyggnad och utveckling

I propositionen läggs fram riktlinjer för företagshälsovårdens framtida inriktning och utbyggnad. Riktlinjerna omfattar bl. a. åtgärder för att påskynda utbyggnaden av verksamheten. Propositionen grundar sig i dessa delar på de överväganden och förslag som har lagts fram av 1976 års företagshälsovårdsutredning (A 1976:01) i betänkandet (SOU 1983:32) Företagshälsovård för alla.

Utbyggnaden av företagshälsovården skall även i fortsättningen i första hand ske på frivillig väg och bygga på de avtal och överenskommelser om företagshälsovård som har träffats mellan arbetsmarknadens parter. Målet för utbyggnaden bör enligt propositionen vara att alla anställda skall ha tillgång till företagshälsovård. Även ensamföretagare och deras medhjälpare skall kunna ansluta sig. Arbetsmarknadsministern räknar med att 75 % av de anställda skall kunna vara anslutna till ersättningsberättigad företagshälsovård vid 1990-talets början.

Enligt propositionen (s. 18) skall företagshälsovården som en opartisk rådgivande expertresurs till den lokala skyddsverksamheten medverka till att arbetsmiljön i största möjliga utsträckning anpassas till människans förutsättningar. Verksamheten skall huvudsakligen vara av förebyggande karaktär och beakta såväl medicinska och tekniska som psykiska och sociala aspekter i arbetsmiljön. Vidare skall företagshälsovården vara arbetsplatsanknuten och väl integrerad i eller samordnad med företagens eller arbetsställets lokala skyddsorganisation.

Yrkesinspektionsnämnderna föreslås få i uppgift att svara för regional samverkan när det gäller utbyggnaden av företagshälsovården liksom att i övrigt verka för företagshälsovårdens utveckling inom regionen. Enligt propositionen bör yrkesinspektionen prioritera insatser för att förbättra skyddsarbetet och arbetsmiljömedvetandet i de små företagen. Vidare föreslås att såväl landsting som primärkommuner i egenskap av betydande arbetsgivare ges egen representation i yrkesinspektionsnämnderna samt att arbetstagarrepresentationen utökas i motsvarande mån.

Den till arbetarskyddsstyrelsen knutna företagshälsovårdsdelegationen föreslås fortsätta att vara ett centralt organ för samverkan och information rörande företagshälsovårdens utbyggnad och utveckling.

I propositionen föreslås att i 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen införs en bestämmelse som ålägger arbetsgivare att föranstalta om företagshälsovård

om arbetsförhållandena så påkallar och i den omfattning verksamheten kräver. Förslaget innebär att yrkesinspektionen, med arbetsmiljölagen som grund, kan förelägga en arbetsgivare att bereda de anställda företagshälsovård. För att ett sådant ingripande skall få ske måste först alla möjligheter till frivillig anslutning till företagshälsovård inom rimlig tid vara uttömda. Arbetsmarknadsministern anför emellertid att hon inte är beredd att för all framtid avskriva tanken på en lagstiftning om generell skyldighet för arbetsgivare att föranstalta om företagshälsovård. Hon anser att riksdagen bör ges tillfälle att utvärdera effekterna av det föreslagna stödsystemet i början av 1990-talet och då också pröva behovet av eventuellt ytterligare lagstiftningsåtgärder.

Beträffande personalsammansättningen understryks vikten av att företagshälsovården är tillräckligt flexibel för att kunna möta de snabba strukturförändringarna i arbetslivet och anpassa personalsammansättning och arbetsuppgifter därefter. Arbetsmarknadsministern anser det inte möjligt att med säkerhet förutse vilken personalsammansättning och personaltäthet som är mest ändamålsenlig på längre sikt.

När det gäller utbildning av personal för företagshälsovården föreslås arbetarskyddsstyrelsen, universitets- och högskoleämbetet och socialstyrelsen få i uppdrag att tillsammans överväga på vilket sätt samverkan och samordning rörande företagshälsovårdsutbildningen bäst kan uppnås. Arbetarskyddsstyrelsens utbildningar för personal inom företagshälsovården föreslås meritmässigt jämställas med motsvarande utbildning i högskolan.

Utskottet kommer i det följande (s. 10) att uppehålla sig vid motionsyrkanden som tar upp sjukvårdens roll i företagshälsovården, yrkesinspektionens sammansättning, ingripande med lagstöd i särskilda fall, vissa utbildningsfrågor samt de delar av propositionen som har direkt anknytning till dessa frågor.

Nytt ersättningssystem för företagshälsovården

Förslaget till nytt ersättningssystem för företagshälsovården överensstämmer till stora delar med det förslag som i juni 1984 lades fram av en arbetsgrupp i betänkandet (Ds A 1984:1) Nytt ersättningssystem för företagshälsovården.

Förslaget innebär en principiell rätt till ersättning från samhället under förutsättning att en företagshälsovårdsenhet uppfyller vissa fastställda villkor. Kontrollen av att villkoren är uppfyllda föreslås läggas på yrkesinspektionsnämnderna. Vidare är förslaget utformat så att ersättningen utgår i förhållande till det antal personer, såväl anställda som egen- och ensamföretagare, som omfattas av företagshälsovården. Enligt propositionen innebär en sådan konstruktion att den nuvarande kopplingen mellan ersättning och sjukvårdskostnader försvinner och att ersättningssystemet i fortsättningen är verksamhetsneutralt.

Ersättningen delas upp i tre delar – grundersättning, småföretagstillägg och nyanslutningstillägg.

Grundersättningen skall utgöra basen i ersättningssystemet. Den föreslås utgå för samtliga som omfattas och som arbetar i genomsnitt minst 15 timmar/vecka. Arbetsmarknadsministern anmäler att hon har för avsikt att föreslå regeringen att fastställa en grundersättning om 210 kr. per person för år 1986.

Småföretagstillägget skall utgå för högst 50 personer i varje anslutet företag oberoende av företagets storlek. Stimulansen för de mindre företagen väntas uppnås genom att dessa relativt sett gynnas mer än större företag. Småföretagstillägget föreslås vara hälften så stort som grundersättningen, dvs. 105 kr. år 1986.

Nyanslutningstillägget skall minska de höga initialkostnaderna i samband med nyanslutning av företag till företagshälsovården. Tillägget föreslås motsvara hälften av summan av grundersättning och småföretagstillägg för det nytillträdande företaget. För att företagshälsovårdens utbyggnad inte skall bromsas upp i avvaktan på att det nya ersättningssystemet skall börja gälla föreslås att nyanslutningstillägget enligt de nya reglerna skall gälla även för nyanslutningar som sker fr. o. m. den 1 juli 1984.

Arbetarskyddsstyrelsen föreslås få i uppdrag att utforma föreskrifter för tillämpningen av de villkor en företagshälsovårdsenhet skall uppfylla för att få ersättning. Villkoren, som sammanfattas i propositionen (s. 92), utgår från de huvuduppgifter för företagshälsovården som finns angivna i de centrala arbetsmiljöavtalen.

Finansieringen av ersättningen skall ske över arbetarskyddsavgiften som föreslås höjas med 0,195 procentenheter. Sjukförsäkringsavgiften föreslås sänkas med 0,20 procentenheter. Det nya ersättningssystemet medför behov av ändringar i lagen (1962:381) om allmän försäkring och i lagen (1981:691) om socialavgifter.

Utskottet behandlar i det följande (s. 19) vissa i motionerna aktualiserade frågor rörande ersättningsbestämmelserna.

Arbetsanpassning

I propositionen anförs att de s. k. anpassningsgruppernas förhållande till skyddskommittéer och andra partssammansatta organ på arbetsplatserna i många fall blivit oklart. Det har, uppges det, många gånger varit svårt att avgöra i vilket organ anpassnings- och rehabiliteringsfrågor skall behandlas på arbetsplatserna. Vidare har anpassningsgrupperna i hög grad kommit att inrikta sin verksamhet på redan anställd personal i stället för att arbeta med anställningsfrämjande åtgärder.

I propositionen föreslås skyddskommittéerna få ett ansvar för att en organiserad arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet bedrivs på arbetsställena. Syftet med förslaget uppges vara att skapa förutsättningar för att anpassa arbetsmiljö och arbetsförhållanden så att personer med olika slag

av funktionshämningar skall kunna få och behålla ett arbete. Förslaget föranleder ett tillägg till 6 kap. 9 § arbetsmiljölagen. Vidare läggs förslag fram om sekretess och tystnadsplikt i dessa sammanhang. Syftet är att ge ett sekretesskydd för den enskilde om dennes personliga förhållanden samt för företaget i fråga om affärs- och driftsförhållanden. Förslagen föranleder ändringar i 7 kap. 13 § arbetsmiljölagen och i sekretesslagen (1980:100).

För att underlätta arbetsprövning och arbetsträning, som är förlagd till en arbetsplats, föreslås att statens ansvar vid yrkesinriktad rehabilitering på icke-statliga arbetsplatser utvidgas. Ersättning av allmänna medel föreslås kunna lämnas till arbetsgivaren för skador orsakade av den som uppbär sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring i samband med prövning och träning på en arbetsplats där den sjukskrivne inte har sin anställning.

För att arbetsförmedlingen skall kunna överlägga med parterna på arbetsplatserna om rekrytering av äldre och handikappade aviseras särskilda föreskrifter (prop. s. 66) som skall ge förmedlingen rätt att delta i överläggningar med ett partsorgan på arbetsplatsen. Också försäkringskassan föreslås få rätt att delta i överläggningar som gäller enskilda försäkrade som är anställda på arbetsplatsen (prop. s. 68).

Till grund för vad som förs fram om arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet ligger främst förslag från samverkanskommittén (A 1981:04) i betänkandet (Ds A 1984:2) Arbetsanpassning.

Arbetsmarknadsministern föreslår slutligen att riksdagen bemyndigar regeringen att ur fonden för arbetsmiljöförbättringar få disponera högst 250 000 kr. för information om dels det nya statsbidragssystemet, dels förslagen om arbetsanpassning och företagshälsovårdens framtida inriktning. Pengarna avses användas för broschyrer och konferenser.

Den nya ordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 1986.

Beträffande de delar av propositionen som behandlar arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet har inga motioner väckts.

Med anledning av vad som anförts i propositionen vill utskottet för sin del erinra om att en rätt för arbetsförmedlingen resp. försäkringskassan att kallas till och att delta i överläggningar på en privat arbetsplats förutsätter stöd i lag. I den mån frivilliga överenskommelser inte kan träffas förutsätter utskottet att regeringen överväger behovet av kompletteringar av bestämmelserna på området och i förekommande fall återkommer med förslag härom till riksdagen. Vad gäller försäkringskassorna har utskottet under hand inhämtat att man har för avsikt att inom kort påbörja en översyn av bl. a. rehabiliteringsverksamheten för arbetshandikappade och därvid se över försäkringskassornas samverkan med arbetsplatserna i ett vidare sammanhang. Utskottet har i övrigt inget att erinra mot propositionens förslag såvitt nu är i fråga.

Sjukvårdens roll i företagshälsovården

I *motion 1984/85:273 av Nils Carlshamre m. fl. (m)* anförs, med hänvisning till att det i propositionen anses önskvärt att sjukvårdsdelen inom företagshälsovården minskar, att det är angeläget att sjukvård även i fortsättningen ges erforderligt utrymme i företagshälsovården. Enligt motionärerna är det i många fall värdefullt för de anställda att kunna få sina behov av sjukvård tillgodosedda genom företagshälsovårdens försorg. Vidare finns det, enligt motionärerna, ett klart samband mellan sjukvård och förebyggande vård. Det kan dessutom bli svårt att rekrytera personal till företagshälsovården om inslaget av sjukvård begränsas. Vad som i motionen anförs om sjukvårdens roll i företagshälsovården föreslås riksdagen ge regeringen till känna (yrkande 1).

I propositionen anför arbetsmarknadsministern, efter samråd med statsrådet Sigurdsen (s. 21), att företagshälsovårdens medicinska del i allt väsentligt bör inrikta sin verksamhet på det sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande arbetet samt på den yrkesinriktade rehabiliteringen vid arbetsplatserna. Det nya ersättningssystem som föreslås har till syfte att stimulera bl. a. de förebyggande insatserna inom företagshälsovården. Enligt arbetsmarknadsministern innebär en omfattande sjukvårdande verksamhet inom företagshälsovården att utrymmet för de miljö-, grupp- och individinriktade förebyggande insatserna som är företagshälsovårdens huvuduppgift begränsas. Behovet av sjukvård, i bemärkelsen medicinsk behandling, skall i första hand tillgodoses inom ramen för samhällets hälso- och sjukvård, främst primärvården. Arbetsmarknadsministern anser emellertid samtidigt att en viss andel sjukvård har ett klart berättigande inom företagshälsovården. Sjukvården spelar en väsentlig roll inte minst för den förebyggande verksamheten, heter det i propositionen (s. 22). Den är bl. a. en viktig kunskapskälla för tidig upptäckt av hälsoproblem i arbetsmiljön. Som ett ytterligare skäl till att viss sjukvård bör bedrivas anges i propositionen närhetsaspekten vid olyckor och akuta sjukdomar. Sjukvården uppges även ha en viktig funktion att fylla när det gäller att upprätthålla kompetensen hos den medicinska personalen. Arbetsmarknadsministern anför vidare att det inte heller går att bortse från att sjukvård i nära anslutning till arbetsplatsen ofta är en mycket uppskattad service bland de anställda som snabbt kan få en skada omsedd etc. De sjukvårdande insatserna kan bidra till att minska frånvaron och därmed produktionsbortfall. Hur stor omfattning sjukvården bör ha inom företagshälsovården är, enligt arbetsmarknadsministern, svårt att kvantitativt uppskatta. Lokala förutsättningar och praktiska omständigheter, t. ex. verksamhetens art och arbetsmiljöproblemens omfattning och svårighetsgrad vid olika arbetsplatser, spelar härvid stor roll, liksom tillgängligheten till såväl företagshälsovård som primärvård. Arbetsmarknadsministern anför också att det i sammanhanget måste beaktas att det inom olika avtalsområden finns vissa skillnader i bedömningen av den sjukvårdande verksamhetens omfattning och inriktning.

Utskottet delar den uppfattning om företagshälsovårdens inriktning som framförs i propositionen, nämligen att företagshälsovårdens huvuduppgift är den förebyggande verksamheten. Propositionens förslag ligger också i linje med de långsiktiga målsättningar för samhällets hälso- och sjukvårdspolitik som nyligen lagts fram i (SOU 1984:39) Hälso- och sjukvård inför 90-talet – HS 90. Enligt denna rapport bör företagshälsovården till övervägande del koncentrera sina insatser till det sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande arbetet på arbetsplatserna samt till den yrkesinriktade rehabiliteringen och anpassningsfrågorna. I rapporten görs bedömningen att primärvården kommer att bli så utbyggd och tillgänglig att den väl kommer att kunna svara för behovet av sjukvårdande insatser för hela befolkningen inom landstingsområdet.

Utskottet anser, av samma skäl som anförs i propositionen, att en viss andel sjukvård har ett klart berättigande inom företagshälsovården. Såsom påpekas i propositionen är det emellertid svårt att ange hur stor omfattning denna sjukvård bör ha, eftersom förhållandena varierar mellan olika arbetsplatser. I sammanhanget kan nämnas att det föreslagna ersättningssystemet – varom mera nedan (s. 19) – utformats så att villkoren inte skall begränsa parternas handlingsfrihet när det gäller att utifrån olika branschers speciella förutsättningar anordna bästa möjliga företagshälsovård. Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda motion 1984/85:273 yrkande 1.

Samverkan mellan företagshälsovården och samhällets hälso- och sjukvård m. m.

I *motion 1984/85:2257 av Lars Werner m. fl.* (*vpk*) föreslås att företagshälsovården samordnas med landstingens verksamhet (*yrkande 15*). Motionärerna hänvisar till att landstingen har det övergripande ansvaret för hälso- och sjukvården.

I propositionen erinras om att landstingens planeringsansvar enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) omfattar även den service som erbjuds av företagshälsovården (s. 22). Arbetsmarknadsministern anser att det är angeläget att smidiga samverkansformer utvecklas mellan företagshälsovården och samhällets hälso- och sjukvårdsorganisation på den lokala nivån med sikte på att nå bästa möjliga utnyttjande av tillgängliga resurser. Det bör därvid klargöras vilka arbetsuppgifter som specifikt skall hänföras till primärvård resp. företagshälsovård och inom vilka områden samverkan behöver äga rum och utvecklas. Arbetsmarknadsministern anser att det bör ankomma på primärvården att ta initiativ till överläggningar med företrädare för företagshälsovården för att klarlägga samverkansområden och uppgiftsfördelning.

Utskottet ansluter sig till arbetsmarknadsministerns bedömning. Mot bakgrund av det nu anförda anser utskottet inte att motion 1984/85:2257 påkallar någon åtgärd av riksdagen såvitt nu är i fråga (yrkande 15).

I *samma motion* (*vpk*) föreslås vidare att företagshälsovårdens personal anställs via landstingen, men ansvarar inför en kommitté som är till sin majoritet sammansatt av fackföreningsmedlemmar utsedda av den lokala fackorganisationen (*yrkande 16*).

Ett motsvarande yrkande har behandlats och avstyrkts av utskottet flera gånger tidigare, senast i dess av riksdagen godkända betänkande SoU 1983/84:29.

Då utskottet i tidigare betänkanden behandlat motionsyrkanden motsvarande det nu aktuella har utskottet bl. a. understrukit att organisationsformerna för företagshälsovården har sin grund i avtal mellan arbetsmarknadens parter och är väl förenliga med det synsätt som präglar reglerna i arbetsmiljölagen om ansvaret för skyddsverksamheten i företagen.

Även den nu aktuella propositionen bygger på förutsättningen att företagshälsovårdens innehåll och utformning skall bestämmas av arbetsmarknadens parter. Utskottet finner inte skäl att frångå sin tidigare bedömning i denna del och avstyrker därför motion 1984/85:2257 yrkande 16. I detta sammanhang kan vidare nämnas att det i arbetsmiljöavtalet mellan SAF, LO och PTK anges att tjänst som företagsläkare eller skyddsingenjör inte får tillsättas innan skyddskommittén resp. företagshälsovårdskommittén tillstyrkt valet (avtalet 18 § 5 mom. resp. 25 §).

Yrkesinspektionens sammansättning m. m.

I varje yrkesinspektionsdistrikt finns en yrkesinspektionsnämnd med nio ledamöter [förordning (1973:847) med instruktion för yrkesinspektionen, ändrad senast 1980:688]. Distriktschefen inom yrkesinspektionsdistriktet i fråga är dess ordförande. Arbetarskyddsstyrelsen utser övriga ledamöter, två efter förslag av LO, en efter förslag av TCO, en efter förslag av SACO/SR, två efter förslag av SAF, en efter förslag av statens arbetsgivarverk och en efter gemensamt förslag av Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet. F. n. delar primärkommuner och landsting på en ordinarie plats och en plats som suppleant i nämnden.

Arbetsmarknadsministern anför (prop. s. 30–31) att enligt hennes mening såväl landsting som primärkommuner i egenskap av betydande arbetsgivare bör ha egen representation i nämnden. Härigenom åstadkoms också en direkt koppling mellan landstingens planering av all hälso- och sjukvård och den prövning av ekonomiskt stöd till företagshälsovården som skall ske i nämnden, heter det i propositionen. För att bibehålla nuvarande balans mellan parterna i nämnden kommer arbetsmarknadsministern att föreslå regeringen att utöka arbetstagarrepresentationen i motsvarande mån.

I tre motioner tas upp frågan om yrkesinspektionsnämndernas sammansättning.

I *motion 1984/85:273 av Nils Carlshamre m. fl. (m)* avstyrks propositionen i den del som avser utvidgningen av yrkesinspektionsnämnden (*yrkande 3*).

Motionärerna anser att om tre av fem ledamöter på arbetsgivarsidan skulle representera den offentliga sektorn detta inte på ett riktigt sätt skulle avspegla nämndens verksamhet, eftersom den även i fortsättningen kommer att klart domineras av andra ärenden än företagshälsovård. Dessutom har nämnden enligt nuvarande instruktion möjlighet att adjungera en landstingsrepresentant vid behandling av företagshälsovårdsfrågor, framhåller motionärerna vidare.

I *motion 1984/85:270 av Ingemar Eliasson m. fl. (fp)* påpekas att verksamheten i yrkesinspektionsnämnderna i hög grad rör det enskilda näringslivet. Motionärerna tillstyrker propositionens förslag såvitt nu är i fråga men anser att riksdagen bör besluta att en ledamot för de enskilda företagen skall ges plats i yrkesinspektionsnämnden (*yrkande 5*).

I *motion 1984/85:271 av Lars Werner m. fl. (vpk)* föreslås att yrkesinspektionsnämnderna och arbetarskyddsstyrelsen får en kvalificerad majoritet av fackliga representanter (*yrkande 3*).

Landstingen är viktiga samarbetspartners för yrkesinspektionsnämnderna. I propositionen påpekas att landstingen måste samråda med yrkesinspektionsnämnderna bl. a. beträffande sina möjligheter att erbjuda extern företagshälsovård och när det gäller att avväga de medicinska resurserna i företagshälsovården. En sådan samverkan bör enligt propositionen även få stor betydelse för landstingens planering av hälso- och sjukvården och underlätta deras kontroll av ett eventuellt dubbelutnyttjande av försäkringssystemet. Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet propositionens förslag att ge såväl landsting som primärkommuner egen representation i nämnden. Motion 1984/85:273 yrkande 3 avstyrks således.

I motion 1984/85:270 yrkande 5 föreslås att representationen utökas ytterligare med en ledamot för de enskilda företagen. För att bibehålla balansen mellan parterna torde det, om förslaget bifölls, bli nödvändigt att öka arbetstagarsidan i motsvarande mån. Med så många representanter i nämnden blir arbetet onödigt tungrott. Utskottet anser därför inte att det finns skäl att bifalla motionen. Utskottet vill också erinra om att SAF redan har representation i nämnderna.

Kravet från vänsterpartiet kommunisterna i motion 1984/85:271 att ge de fackliga representanterna kvalificerad majoritet i såväl arbetarskyddsstyrelsens styrelse som yrkesinspektionsnämnderna behandlades senast av utskottet i betänkande SoU 1983/84:29 s. 10, varvid riksdagen i enlighet med utskottets hemställan ånyo avvisade tanken på att arbetstagarrepresentationen skulle utökas. Utskottet underströk bl. a. vikten av att de statliga tillsynsmyndigheterna på detta område inte konstrueras som partsorgan. Om detta blev fallet skulle enligt utskottet förutsättningarna för tillsynsverksamheten allvarligt försämras, vilket i sista hand skulle skada såväl det allmännas som arbetstagarnas och arbetsgivarnas intresse.

Inga omständigheter har framkommit som motiverar att riksdagen nu

ändrar sitt tidigare ställningstagande, varför motion 1984/85:271 yrkande 3 avstyrks.

Ingripande med stöd av lag i särskilda fall

En grundprincip i propositionens förslag är att företagshälsovårdens fortsatta utbyggnad liksom hittills i första hand bör vara en angelägenhet för och vila på samverkan mellan arbetsmarknadens parter (prop. s. 34). Någon generellt tvingande lagstiftning för arbetsgivare att föranstalta om företagshälsovård föreslås alltså inte. Enligt arbetsmarknadsministerns mening kan det emellertid finnas arbetsmiljöer där arbetsuppgifterna är förenade med så speciella påfrestningar och risker för de anställda att tillgång till företagshälsovård måste ses som en absolut nödvändighet för att förebygga ohälsa eller olycksfall. Hon föreslår därför att det i 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen införs en bestämmelse som ålägger arbetsgivare att föranstalta om företagshälsovård om arbetsförhållandena påkallar det och i den omfattning som verksamheten kräver. Med stöd av den bestämmelsen skall yrkesinspektionen i vissa enskilda fall kunna gripa in med föreläggande mot en arbetsgivare att föranstalta om företagshälsovård för sina anställda. Ett sådant föreläggande bör kunna förenas med vite. För att ett ingripande med föreläggande skall få ske måste först alla möjligheter till frivillig anslutning till företagshälsovård inom rimlig tid vara uttömda. Arbetsmarknadsministern förutsätter att arbetsmarknadens parter lever upp till det ansvar de påtagit sig när det gäller företagshälsovårdens fortsatta utbyggnad och försöker finna praktiska lösningar för anslutning av framför allt företag med sådana arbetsmiljöer som hon här syftar på.

Från skilda utgångspunkter har i olika motioner yrkats avslag på propositionens förslag till lydelse av 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen.

I *motion 1984/85:271 av Lars Werner m. fl. (vpk)* yrkas att företagshälsovård införs lagstiftningsvägen för alla arbetstagare (*yrkande 1*). I konsekvens härmed läggs i motionen fram ett förslag till ändrad lydelse av 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen, enligt vilket en arbetsgivare skall vara skyldig att anordna den företagshälsovård som behövs för att förebygga att arbetstagare utsätts för ohälsa eller olycksfall. Under vissa förutsättningar skall arbetarskyddsstyrelsen kunna föreskriva om undantag från denna regel.

Även i *motion 1984/85:2257 av samma motionärer (vpk)*, väckt under den allmänna motionstiden i år, begärs att propositionen avvisas i detta avsnitt och att obligatorisk företagshälsovård för alla anställda införs (*yrkande 14*).

I *motion 1984/85:272 av Rune Gustavsson m. fl. (c)* avvisas propositionens förslag till ändringar i 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen (*yrkande 1*). Enligt motionärerna framgår både av propositionen och tidigare utredning att det behövs stora utbildningsinsatser för att bygga ut företagshälsovården. De resurser som nu finns torde inte räcka till för att en föreläggande och tvingande lag skall ha effekt. I stället bör man under en femårsperiod pröva

och sedan utvärdera en frivillig utbyggnad för att sedan, om så bedöms nödvändigt, återkomma med förslag till ändring i arbetsmiljölagen.

I *motion 1984/85:270 av Ingemar Eliasson m. fl. (fp)* anförs att det i vissa fall kan finnas behov av att förelägga arbetsgivare att inrätta företagshälsovård. Den formulering av 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen som regeringen föreslår är, enligt motionärerna, emellertid alltför oprecis och skulle kunna tillämpas i alltför stor omfattning. I lagtexten bör i stället anges att arbetsförhållandena skall vara förenade med särskilda påfrestningar och risker för de anställda för att arbetsgivare skall kunna åläggas att föranstalta om företagshälsovård (*yrkande 1*).

Utskottet anser i likhet med arbetsmarknadsministern att företagshälsovårdens fortsatta utbyggnad liksom hittills i första hand bör vara en angelägenhet för och vila på samverkan mellan arbetsmarknadens parter. Utskottet avstyrker således motion 1984/85:271 yrkande 1 (vpk) och motion 1984/85:2257 yrkande 14 (vpk), vari föreslås en generellt tvingande skyldighet för arbetsgivare att föranstalta om företagshälsovård. I detta sammanhang kan dock erinras om att det i propositionen påpekas att tanken på generell lagstiftning inte är avskriven för all framtid (prop. s. 25). Riksdagen kommer att få tillfälle att utvärdera propositionens effekter i början av 1990-talet och då återigen pröva behovet av en tvingande lagstiftning.

Det går emellertid inte enligt utskottets mening att bortse från att det finns arbetsplatser med en arbetsmiljö som är förenad med så speciella påfrestningar och risker för de anställda att samhället i sista hand måste kunna tvinga fram en anslutning till företagshälsovård om arbetsgivaren inte självmant ombesörjer det. Utskottet tillstyrker därför propositionens förslag till ändring i arbetsmiljölagen vilket ger yrkesinspektionen möjlighet att i vissa enskilda fall gripa in med föreläggande mot en arbetsgivare att bereda de anställda företagshälsovård. Det sagda innebär att utskottet avstyrker motion 1984/85:272 (c) yrkande 1.

Av motiveringen till lagförslaget framgår att de nu aktuella ingripandena endast bör komma i fråga beträffande arbetsmiljöer där arbetsuppgifterna är förenade med så speciella påfrestningar och risker för de anställda att tillgång till företagshälsovård måste ses som en absolut nödvändighet för att förebygga ohälsa eller olycksfall. Därtill måste först alla möjligheter till frivillig anslutning till företagshälsovård inom rimlig tid vara uttömda (prop. s. 34). Någon risk för alltför vidsträckt tillämpning, såsom befaras i motion 1984/85:270 (fp) yrkande 1, torde därför knappast föreligga. Utskottet tillstyrker därför propositionens förslag till lydelse av 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen och avstyrker motionsyrkandet.

Utbildningsfrågor

Personalkategorier inom företagshälsovården

I *motion 1984/85:270 av Ingemar Eliasson m. fl. (fp)* anförs att det finns skäl att överväga behovet av arbetsterapeuter inom företagshälsovården. Enligt motionärerna gör arbetsterapeuternas utbildning att de är lämpade för en del av de arbetsuppgifter som åvilar företagshälsovården. Det är därför angeläget att deras yrkeskunnande tas till vara och att de också ges möjligheter till vidareutbildning inom företagshälsovårdsutbildningen (*yrkande 2 delvis*).

När det gäller sammansättningen av företagshälsovårdens personal understryks i propositionen vikten av att företagshälsovården är tillräckligt flexibel för att kunna möta de snabba strukturförändringarna i arbetslivet och anpassa personalsammansättning och arbetsuppgifter därefter (s. 37). Vidare framhålls att företagshälsovårdens organisation och innehåll i fortsättningen måste differentieras i större utsträckning än hittills för att kunna tillgodose de många små företagens faktiska behov av service. Arbetsmarknadsministern anser mot den nu angivna bakgrunden att det inte är möjligt att med säkerhet förutse vilken personalsammansättning och personaltäthet som är mest ändamålsenlig i företagshälsovården. Även förslaget till nytt ersättningssystem kan väntas påverka det långsiktiga behovet av olika personalkategorier. Arbetsmarknadsministern anser också att de olika arbetsmiljöavtalen med riktlinjer för företagshälsovården bör vara vägledande för ställningstagande till personalbehovet inom olika områden. Det bör vidare vara en uppgift för företagshälsovårdsdelegationen att fortlöpande följa personalbehovet och lämna förslag till nödvändiga utbildningsinsatser.

Utskottet delar den uppfattning som kommer till uttryck i propositionen, nämligen att det inte är vare sig möjligt eller lämpligt att på förhand fastställa vilka personalkategorier som bör finnas i företagshälsovården. Behoven av kompetens på skilda områden varierar mellan olika branscher och arbetsmarknadens parter bör själva ange riktlinjerna för utbyggnaden av företagshälsovårdens personalresurser. Motion 1984/85:270 (fp) bör därför inte föranleda något riksdagens uttalande såvitt nu är i fråga (yrkande 2 delvis).

Lokalisering av utbildningen

I *samma motion (fp)* anförs att det borde vara möjligt att åstadkomma en större spridning i landet av utbildningen i företagshälsovården än vad som framförs i propositionen. En viktig del av företagshälsovårdsutbildningen är praktiktjänstgöring och denna kan i många fall erhållas enklare om utbildningen är spridd, anser motionärerna. Vad som i motionen anförs om lokalisering av företagshälsovårdsutbildningen föreslås ges regeringen till känna (*yrkande 2 delvis*).

Företagshälsovårdsutredningen hade i sitt betänkande föreslagit att utbildningen i företagshälsovård borde spridas i landet för att bli lätt tillgänglig för

de studerande. Arbetsmarknadsministern ställer sig dock tveksam till detta förslag (prop. s. 38). Enligt hennes mening måste i första hand de kompetensmässiga förutsättningarna, dvs. tillgången till kvalificerade lärare och handledare, tillmätas stor betydelse för att utbildningen skall kunna hållas på en kvalitativt hög nivå. Genom att koncentrera utbildningen till några få orter ökar man förutsättningarna för att bra utbildningsinstitutioner skall växa fram, anser arbetsmarknadsministern vidare. Även resursskäl talar för en sådan koncentration av utbildningsutbudet. Dessutom torde utbildningsbehovet vara så pass begränsat att det av det skälet inte kan bli fråga om ett större antal utbildningscentra. När det gäller att tillgodose tillgänglighetskravet framhåller arbetsmarknadsministern i stället den möjlighet som i dag finns att bedriva distansundervisning.

Utskottet delar den i propositionen framförda uppfattningen. Avgörande måste i första hand vara att kvaliteten på undervisningen hålls på en hög nivå och att resurserna utnyttjas på effektivast möjliga sätt. Motion 1984/85:270 (fp) avstyrks därför i här aktuell del (yrkande 2 delvis).

Företagshälsovård som egen specialitet

I *motion 1984/85:271 av Lars Werner m. fl. (vpk)* föreslås att företagshälsovård införs som specialitet för läkares vidareutbildning fr. o. m. den 1 juli 1985 (*yrkande 2*). Företagshälsovård bör inte vara ett reträttyrke för sjukvårdsläkare som väljer att gå över till en privatiserad sektor, anför motionärerna, utan en egen specialitet med såväl förebyggande som arbetsrehabiliterande specialkunskaper. Socialstyrelsen bör därför omgående åläggas att utforma reglerna för en specialitet i företagshälsovård i enlighet med utredningens förslag.

Företagshälsovårdsutredningen föreslog att företagsläkarutbildning skulle anordnas inom det reguljära vidareutbildningssystemet för läkare och att företagshälsovård skulle bli en medicinsk specialitet. Förslaget mötte vid remissbehandlingen kritik från bl. a. socialstyrelsen som framhöll att införande av företagshälsovård som specialitet stred mot de allmänna strävandena att samordna och begränsa specialitetsuppdelningen i vidareutbildningssystemet för läkare.

Arbetsmarknadsministern anser för sin del att frågan om att inrätta företagshälsovård som en egen specialitet måste prövas ytterligare, bl. a. mot bakgrund av de synpunkter som framkom vid remissbehandlingen av företagshälsovårdsutredningens förslag (prop. s. 41). Hon hänvisar också till att en utredning inom kort kommer att tillsättas som enligt sina direktiv skall göra en samlad översyn av vidareutbildningssystemet för läkare. Arbetsmarknadsministern förutsätter att denna utredning prövar om företagshälsovård skall utgöra en egen specialitet eller om utbildningen bör samordnas med närliggande specialiteter, t. ex. yrkesmedicin, samt i övrigt beaktar de synpunkter som har framförts av företagshälsovårdsutredningen och remiss-

instanserna i denna fråga. Hon utgår också från att utredningen även beaktar erfarenheterna av den försöksverksamhet med block för fortsatt vidareutbildning (FV-block) i företagshälsovård som f. n. pågår.

Utskottet erfar att den i propositionen nämnda utredningen om översyn av läkarnas specialistutbildning m. m. nu tillsatts av regeringen (Dir. 1985:2). Utskottet delar uppfattningen att frågan om att inrätta företagshälsovård som en egen specialitet måste prövas ytterligare och avstyrker därför motion 1984/85:271 (vpk) yrkande 2.

Huvudmannaskapet för företagshälsovårdsutbildningen

Av propositionen framgår (s. 40) att chefen för utbildningsdepartementet avser att föreslå regeringen att ge UHÄ i uppdrag att tillsammans med arbetarskyddsstyrelsen och socialstyrelsen överväga på vilket sätt samverkan och samordning rörande företagshälsovårdsutbildningen bäst kan uppnås. Det understryks i propositionen att det finns all anledning att samlat ta till vara såväl högskolans som arbetarskyddsstyrelsens kompetens och utbildningsresurser för att kunna tillgodose det personalbehov som en utbyggnad av företagshälsovården kräver. Detta anses nödvändigt inte minst med hänsyn till det begränsade budgetutrymmet.

I *motion 1984/85:270 av Ingemar Eliasson m. fl. (fp)* anförs att UHÄ i samband med den översyn som aviseras i propositionen även bör överväga huvudmannaskapet för företagshälsovårdsutbildningen. Motionärerna vill bl. a. påpeka att det i dag finns stora skillnader när det gäller studiefinansieringen mellan den utbildning som bedrivs av arbetarskyddsstyrelsen resp. av högskolan. Vad som i motionen anförs om huvudman för företagshälsovårdsutbildningen bör ges regeringen till känna (*yrkande 2 delvis*).

Som framgått av propositionen ligger i UHÄ:s aviserade uppdrag att överväga för- och nackdelar med arbetarskyddsstyrelsen resp. högskolan som huvudman för företagshälsovårdsutbildningen. Utskottet anser mot bakgrund härav inte att motion 1984/85:270 (fp) i motsvarande del påkallar något uttalande av riksdagen.

Utbildningen av företagssköterskor

Motion 1984/85:269 av Gullan Lindblad (m) och Siri Häggmark (m) tar upp frågor som rör utbildningen av företagssköterskor. Motionärerna anser att utbildningen av företagssköterskor bör omfatta 40 poängs vidareutbildning i likhet med vad som föreslagits av företagshälsovårdsutredningen (*yrkande 1*) och att huvudmannaskapet för utbildningen bör vara statligt (*yrkande 2*).

F. n. har företagshälsovårdsdelegationen rekommenderat följande kompetens för företagssköterskor: legitimation som sjuksköterska, minst två års yrkeserfarenhet inom samhällets öppna eller slutna vård samt arbetarskydds-

styrelsens specialutbildning för företagssköterskor, vilken motsvarar 20 poäng.

Företagshälsovårdsutredningen föreslog en 40 poängs vidareutbildning som skulle bygga på sjuksköterskekompetens samt minst två års arbete som sjuksköterska. Utredningen föreslog också att förutsättningarna för att anordna företagssköterskeutbildning som reguljär högskoleutbildning vid landstingens vårdskolor skulle utredas.

Arbetsmarknadsministern anför i propositionen (s. 43) att hon delar utredningens uppfattning att det på längre sikt finns skäl att inordna vidareutbildningen av företagssköterskor i högskolan. Frågan om huvudman för vidareutbildningen bör emellertid övervägas ytterligare. Därvid bör, enligt hennes mening, tillgången till kompetenta lärarkrafter och andra utbildningsresurser vara avgörande. Arbetsmarknadsministern anser att UHÄ bör få i uppgift att i samråd med arbetarskyddsstyrelsen och Landstingsförbundet utreda bl. a. dessa frågor. T. v. är det angeläget att arbetarskyddsstyrelsen fortsätter att anordna specialutbildning för företagssköterskor i samma omfattning som hittills.

Enligt utskottets mening finns mot bakgrund av den aviserade utredningen inte skäl för något riksdagens uttalande i frågan. Utskottet förutsätter emellertid att utredningen bedrivs skyndsamt. Utskottet avstyrker således motion 1984/85:269 (m) yrkandena 1 och 2.

Ersättningsfrågor

15-timmarsgränsen

Som framgått av den inledande redogörelsen för det föreslagna ersättningssystemet (se ovan s. 7) skall ersättningen bl. a. beräknas efter det antal personer som vid anslutna arbetsplatser arbetar i genomsnitt minst 15 timmar i veckan.

I *motion 1984/85:270 av Ingemar Eliasson m. fl. (fp)* yrkas att ersättning för företagshälsovården skall utgå för alla anslutna oavsett arbetstid (*yrkande 3*). Enligt motionärerna finns det en risk för att arbetsgivarnas intresse av att ansluta personer som arbetar kortare tid än 15 timmar i veckan minskar om ersättning inte utgår. Detta kommer troligen att i första hand drabba kvinnor, av vilka en del antagligen har fysiskt påfrestande arbeten, t. ex. som lokalvårdare. Den grupp som arbetar kortare tid än 15 timmar i veckan är förhållandevis liten. För att inte öka de totala kostnaderna anser motionärerna att storleken på ersättningen bör justeras med hänsyn till att den skall kunna utgå till alla anslutna oavsett arbetstid.

Även i *motion 1984/85:274 av Alf Wennerfors (m)* riktas kritik mot det föreslagna ersättningssystemet såvitt avser 15-timmarsgränsen. Motionären hemställer att ersättning utgår för alla, oavsett om de arbetar hel- eller deltid. Motionären påpekar att arbetsmiljö och skaderisker är i stort sett desamma oavsett hur länge man befinner sig på en arbetsplats.

Som skäl för den föreslagna 15-timmarsgränsen anges i propositionen (s. 90) att om ersättning skulle utgå oberoende av arbetstidens längd detta skulle kraftigt gynna arbetsgivare med en stor andel anställda med kort deltid.

I propositionen hänvisas vidare till arbetskraftsundersökningen (AKU) 1983, enligt vilken endast 3,6 % av de sysselsatta arbetade mellan 1 och 15 timmar per vecka. Många av dem var dessutom sannolikt tillfälligt anställda, studerande osv. Offentligt anställda utgjorde en stor del av dem med mindre än 15 timmars genomsnittlig veckoarbetstid. I propositionen noteras att de offentliga arbetsgivarna inte har haft något att erinra mot förslaget.

Vidare hänvisas till att det redan i dag finns begränsningar för anställda med korta deltider i olika lagar och avtal, t. ex. beträffande arbetslöshetsersättning, kontant arbetsmarknadsstöd och olika avtalsreglerade pensioner m. m.

Arbetsmarknadsministern anser mot den nu angivna bakgrunden att det är rimligt att en viss minimiarbetstid per anställd sätts som villkor för att ersättning skall utgå och att gränsen 15 timmar är väl avvägd.

Utskottet delar denna uppfattning och avstyrker därmed motionerna 1984/85:270 (fp) yrkande 3 och 1984/85:274 (m). Utskottet vill i sammanhanget erinra om att kravet om en viss minimiarbetstid endast innebär att anställda med kortare arbetstid inte skall ingå i beräkningsunderlaget när företagshälsovårdsenheterna ansöker om ersättning. Utskottet konstaterar att ett avtal om företagshälsovård omfattar alla anställda vid en arbetsplats.

Tillämpningsföreskrifter av arbetarskyddsstyrelsen

En företagshälsovårdsenhet har enligt propositionen en principiell rätt till ersättning enligt det föreslagna systemet om den uppfyller vissa fastställda villkor (prop. s. 92 f.). De villkor som skall uppfyllas bör enligt propositionen utgå från de huvuduppgifter för företagshälsovården som finns angivna i de centrala arbetsmiljöavtalen. Det föreslås ankomma på regeringen att fastställa dessa villkor i en särskild förordning. Vidare föreslås arbetarskyddsstyrelsen få i uppdrag att utforma föreskrifter för tillämpningen av ersättningsvillkoren. Arbetarskyddsstyrelsen skall i detta arbete utgå från de centrala arbetsmiljöavtalen. Föreskrifterna bör i första hand reglera bidragsgivningen till företag som inte omfattas av kollektivavtal samt egen- och ensamföretagare (s. 95).

I *motion 1984/85:273 av Nils Carlshamre m. fl. (m)* yrkas avslag på propositionen såvitt avser tillämpningsföreskrifterna (*yrkande 5*). Om arbetarskyddsstyrelsen får i uppdrag att utarbeta kontrollföreskrifter som styr företagshälsovårdens innehåll kommer det att innebära en hämsko för verksamheten, anför motionärerna.

Enligt utskottets mening är det principiellt olämpligt att låta kollektivavtal, som är föränderliga på ett helt annat sätt än t. ex. en av regeringen

utfärdad förordning, direkt styra den statliga bidragsgivningen. Villkoren för bidrag bör därför i enlighet med propositionens förslag fastställas av regeringen i en särskild förordning. Det ankommer härefter på arbetarskyddsstyrelsen att utforma erforderliga tillämpningsföreskrifter. I propositionen understryks vikten av att arbetsmarknadsparterna ges stort inflytande i samband med utformningen av föreskrifterna men, anförs det, det är en verksintern fråga hur samarbetet med parterna skall organiseras. Utskottet förutsätter dock att sådana föreskrifter beslutas i arbetarskyddsstyrelsens styrelse, där representanter för parterna ingår som ledamöter. Motion 1984/85:273 (m) yrkande 5 avstyrks med hänvisning till det anförda.

Yrkesinspektionens prövning av ersättningsvillkoren

Enligt propositionens förslag skall yrkesinspektionsnämnderna svara för prövningen av om företagshälsovårdsenheterna uppfyller villkoren för ersättning (s. 98). En prövning av verksamheten bör i första hand göras beträffande sådana företagshälsovårdsenheter vars verksamhet inte är grundad på centrala avtal. Nämnderna förutsätts normalt godkänna alla företagshälsovårdsenheter som omfattas av centrala arbetsmiljöavtal eller motsvarande och där skyddskommittén resp. företagshälsovårdskommittén tillstyrkt ansökan. Ett godkännande föreslås vara tidsbegränsat till tre år. Över yrkesinspektionens beslut bör besvär kunna föras hos arbetarskyddsstyrelsen och eventuellt regeringen.

I *motion 1984/85:273 (m)* avvisas propositionen på denna punkt (*yrkande 4*). Enligt motionärerna innebär den föreslagna prövningen av yrkesinspektionsnämnderna en risk för att kontrollen blir alltför detaljerad och styrande. Motionärerna anser det tillräckligt att skyddskommittén alternativt företagshälsovårdskommittén tillstyrker ansökan för att ersättning skall kunna betalas ut av försäkringskassan.

Det nya ersättningssystemet innebär att en principiell rätt till ersättning införs. Utskottet har i det föregående uttalat sig för att ersättningsvillkoren skall fastställas i en av regeringen utfärdad förordning. Det framstår då som naturligt med någon form av myndighetskontroll av att villkoren är uppfyllda. Utskottet kan inte dela motionärernas uppfattning att denna begränsade prövning skulle kunna bli alltför styrande. Motionen (m) avstyrks därför även i denna del (yrkande 4).

Kompletterande ersättning för sjukvårdsinsatser

I *motion 1984/85:273 av Nils Carlshamre m.fl. (m)* begärs vidare att regeringen skyndsamt lägger fram förslag till komplettering av ersättningssystemet vad gäller sjukvårdsinsatser (*yrkande 2*). Motionärerna anser att det föreslagna ersättningssystemet är väl avvägt vad gäller förebyggande och rehabilitering och tillstyrker därför förslaget. Med hänvisning till att det kan

få styrande effekt till men för den sjukvårdande verksamheten anser dock motionärerna att systemet bör kompletteras så att ersättning för direkta sjukvårdsinsatser kan utgå ur sjukförsäkringen på i stort sett samma sätt som ersättning utgår till privatpraktiserande läkare. Detta innebär enligt motionärerna inga merkostnader, eftersom efterfrågan på öppen läkarvård på annat håll minskar i motsvarande mån.

Utskottet har tidigare i detta betänkande (ovan s. 11) uttalat sig för att företagshälsovårdens huvuduppgift skall vara den förebyggande verksamheten. Det föreslagna ersättningssystemet är konstruerat för att stimulera de förebyggande insatserna. Motionärernas förslag motverkar detta syfte. Utskottet avstyrker därför motionen såvitt nu är i fråga (yrkande 2).

Principen för uppräkning av ersättningsbeloppen

I propositionen framhålls (s. 105) att det är regeringens målsättning att begränsa indexering av utgifter och automatiska ökningar av statsutgifterna. Av denna anledning förordas inte någon formell värdesäkring av ersättningen till företagshälsovården. Arbetsmarknadsministern anser i stället att frågan om justering av ersättningsbeloppen skall prövas i samband med det årliga budgetarbetet i regeringskansliet efter det att överläggningar skett med arbetsmarknadens parter.

I *motion 1984/85:272 av Rune Gustavsson m. fl. (c)* hemställs att regeringen fastställer ersättningsbeloppet till företagshälsovården för de närmaste tre till fem åren (*yrkande 3*). Motiveringen till yrkandet är att företagshälsovården härigenom ges möjlighet att planera verksamheten för mer än ett år framåt i tiden.

Utskottet ställer sig bakom målsättningen att begränsa de automatiska ökningarna av statsutgifterna och tillstyrker därför propositionens förslag att inte införa någon formell värdesäkring av ersättningen till företagshälsovården. Att i förväg fastställa ersättningsbeloppen för så lång tid som tre till fem år, såsom förordas i motionen, är emellertid att gå för långt åt motsatt håll. Utskottet tillstyrker alltså propositionens förslag till årlig prövning av justering av ersättningsbeloppen och avstyrker motion 1984/85:272 yrkande 3.

Övriga frågor

Genom *arbetsskadeförsäkringen* ersätts kostnader för läkarvård, sjukhusvård och läkemedel om arbetsskadan består efter samordningstidens slut – 90 dagar. En förutsättning är emellertid att vården ges av den offentliga hälso- och sjukvården eller av privatpraktiker som är ansluten till sjukförsäkringen. Patientavgifter som betalas till företagshälsovården ersätts sålunda endast om den enskilde vårdgivaren är ansluten till försäkringen. Socialförsäkringsutskottet har i sitt betänkande (SfU 1983/84:25) om arbetsskadeförsäkringen

uttalat att det är angeläget att frågan om ersättning från arbetsskadeförsäkringen när det gäller behandlingar inom företagshälsovården får en lösning.

Arbetsgruppen anförde i sitt betänkande att företagshälsovården inte borde få ta ut patientavgifter för vård av arbetsskada. Sitt ställningstagande motiverade arbetsgruppen bl. a. med att Sverige år 1969 ratificerade internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention nr 121 som föreskriver att vård av arbetsskada i princip skall vara avgiftsfri. Även arbetsmarknadsministern anser att företagshälsovården inte bör ta ut patientavgift för vård av arbetsskador (prop. s. 108). Om företagshälsovården tagit ut avgifter för vård av vad som senare bedöms vara arbetsskada, skall, enligt arbetsmarknadsministern, avgiften återbetalas på samma villkor som gäller för vård hos offentliga huvudmän eller privatpraktiker som är ansluten till sjukförsäkringen. I propositionen föreslås att lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring ändras så att också behandling vid ersättningsberättigad företagshälsovård omfattas av arbetsskadeförsäkringens regler i detta avseende.

Utskottet delar arbetsmarknadsministerns bedömning och tillstyrker den föreslagna lagändringen.

När det gäller *patientavgifter* i övrigt finns det i dag inga generella regler inom företagshälsovården. Frågan om huruvida patientavgift skall tas ut eller inte avgörs av huvudmannen för resp. företagshälsovårdsenhet. Enligt uppgift i propositionen tog år 1980 359 av totalt 639 verksamma företagshälsovårdsenheter ut patientavgifter. Det s. k. högkostnadsskyddet, dvs. att ingen skall behöva betala för mer än 15 läkarbesök eller läkemedelsinköp under en tolvmånadersperiod, gäller även den avgiftsbelagda företagshälsovården. I propositionen föreslås (s. 106) att det även i fortsättningen bör ankomma på varje företagshälsovårdsenhet att besluta om patientavgift skall tas ut för reguljär sjukvård. Om företagshälsovården tar ut patientavgift bör denna motsvara vad som tillämpas inom landstingens hälso- och sjukvård i den aktuella regionen för att det s. k. högkostnadsskyddet skall kunna tillämpas. Beträffande högkostnadsskyddet föreslås samma regler som för den övriga sjukvården. Arbetsmarknadsministern anser vidare att samma regler för patientavgifter bör gälla vid remisser från den ersättningsberättigade företagshälsovården som för övrig hälso- och sjukvård. Det innebär enligt arbetsmarknadsministern att patienter hos läkare i företagshälsovården i fortsättningen skall ha rätt till avgiftsfria besök efter remiss på samma villkor som patienter hos andra läkare.

F. n. gäller att ingen avgift får tas ut av patient som remitterats från privatpraktiserande läkare som är ansluten till försäkringen eller från läkare vid företagshälsovårdsmottagning som registrerats hos allmän försäkringskassa, förutsatt att patienten betalat avgift vid besöket hos den remitterande läkaren eller genom högkostnadsskyddet varit befriad från avgift. I annat fall får avgift tas ut som vid annat läkarbesök [17 § 1 stycket läkarvårdstaxan (1974:699, omtryckt 1984:767) och 8 § förordningen (1984:908) om vissa

ersättningar till sjukvårdshuvudman från sjukförsäkringen enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring]. Till grund för förordningarna ligger en överenskommelse mellan regeringen och sjukvårdshuvudmännen om finansieringsfrågor för åren 1985 och 1986.

I propositionens förslag ligger, erfar utskottet, att även de arbetstagare som har en genom avtal reglerad fri sjukvård och därför inte betalar patientavgift hos företagsläkaren föreslås bli befriade från avgift efter remiss.

Utskottet anser det för sin del rimligt att de patienter som enligt avtal är tillförsäkrade fri sjukvård inte som följd härav tvingas betala patientavgift efter remiss. Utskottet tillstyrker därför propositionens förslag. Det ankommer på regeringen att överväga om detta bör föranleda ändring i läkarvårdstaxan eller andra åtgärder.

I *motion 1984/85:272 av Rune Gustavsson m. fl. (c)* tas upp en fråga som inte berörs i propositionen. Den gäller de fall då en företagshälsovårdscentral är så geografiskt lokaliserad att dess patientunderlag kommer från flera olika landstingsområden. Enligt motionärerna finns det ett flertal sådana företagshälsovårdsenheter. Som ovan nämnts behöver en patient inte betala patientavgift (f. n. 50 kr.) om han efter remiss av sin företagsläkare kommer till offentlig sjukvård för undersökning och behandling (17 § läkarvårdstaxan resp. 8 § förordningen om vissa ersättningar till sjukvårdshuvudman). Om emellertid företagshälsovårdsmottagningen är belägen inom ett annat sjukvårdsområde än det där patienten är bosatt, har det ansetts följa av 18 § i taxan att en patient som remitterats till sitt hemlandsting är skyldig att betala patientavgift. Tolkningen av bestämmelsen lär variera. Motionärerna hemställer (*yrkande 2*) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om remisser.

Riksdagen antog år 1974 nya ersättningsregler för läkarvård hos privatpraktiserande läkare fr. o. m. den 1 januari 1975. I anslutning härtill fastställde regeringen läkarvårdstaxan i dess dåvarande lydelse (1974:699). Vid riksdagsbehandlingen av propositionsförslaget angående bl. a. patientavgiften vid remiss uttalade socialförsäkringsutskottet – med instämmande av riksdagen – att avgiftsfrihet vid remissbesök endast bör gälla vid remiss till sjukvårdsinrättning inom det sjukvårdsområde där patienten är bosatt, om inte omedelbart behov av vård föreligger för någon som vistas inom området utan att vara bosatt där (prop. 1974:104, SfU 23, rskr 260). I propositionen hade föreslagits att avgiftsfriheten skulle gälla över länsgränserna. Detta gäller alltså fall där en patient remitteras till ett annat sjukvårdsområde än sitt hemlandsting. Vid remiss inom hemlandstinget får, som ovan nämnts, ingen patientavgift tas ut av patient som remitterats från privatpraktiserande läkare eller läkare vid företagshälsovårdsmottagning, förutsatt att patienten betalat avgift vid besöket hos den remitterande läkaren.

Patientavgift bör enligt utskottets uppfattning inte tas ut i de fall någon av sin företagsläkare remitteras till sitt hemlandsting. Detta bör gälla generellt.

Utskottet förutsätter att regeringen i lämpligt sammanhang prövar behovet av kompletterande bestämmelser eller andra åtgärder på denna punkt. Motion 1984/85:272 (c) påkallar därför ingen riksdagens åtgärd såvitt nu är i fråga (yrkande 2).

I *motion 1984/85:270 av Ingemar Eliasson m. fl. (fp)*, slutligen, yrkas att regeringen följer tillämpningen av ersättningsreglerna för företagshälsovården med hänsyn till möjligheterna att *förenkla reglerna (yrkande 4)*. Enligt motionärerna kan de föreslagna reglerna upplevas som krångliga, särskilt för småföretag.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att ersättningsreglerna görs så enkla som möjligt.

Som framgått av den tidigare redovisningen anförs i propositionen att riksdagen bör ges tillfälle att utvärdera effekterna av det föreslagna stödsystemet i början av 1990-talet och då också pröva behovet av eventuellt ytterligare lagstiftningsåtgärder (s. 25). Utskottet förutsätter att regeringen vid sin uppföljning av stödsystemets effekter även uppmärksammar eventuella möjligheter till förenkling av ersättningsreglerna. Mot bakgrund av det anförda påkallar motion 1984/85:270 ingen åtgärd i här aktuell del (yrkande 4).

Mot de delar av propositionen som inte särskilt berörts har utskottet ingen erinran.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *sjukvårdens roll i företagshälsovården*
   att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1984/85:273 yrkande 1,
2. beträffande *samordning med landstingens verksamhet*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:2257 yrkande 15,
3. beträffande *anställning av personal via landstingen*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:2257 yrkande 16,
4. beträffande *utökning av yrkesinspektionsnämnderna*
   att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1984/85:270 yrkande 5 och motion 1984/85:273 yrkande 3,
5. beträffande *facklig majoritet i arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionsnämnderna*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:271 yrkande 3,
6. beträffande *ingripande med stöd av lag i särskilda fall*
   att riksdagen med avslag på motion 1984/85:270 yrkande 1, motion 1984/85:271 yrkande 1, motion 1984/85:272 yrkande 1 och motion 1984/85:2257 yrkande 14 antar i propositionen föreslagen lydelse av 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen (1977:1160),

7. beträffande *behovet av arbetsterapeuter inom företagshälsovården*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:270 yrkande 2 delvis,
8. beträffande *lokaliseringen av utbildningen*
   att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1984/85:270 yrkande 2 delvis,
9. beträffande *företagshälsovård som egen specialitet*
   att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1984/85:271 yrkande 2,
10. beträffande *huvudmannaskapet för företagshälsovårdsutbildningen*
    att riksdagen avslår motion 1984/85:270 yrkande 2 delvis,
11. beträffande *utbildningen av företagssköterskor*
    att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1984/85:269,
12. beträffande *minimiarbetstid vid beräkning av ersättning*
    att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1984/85:270 yrkande 3 och motion 1984/85:274,
13. beträffande *tillämpningsföreskrifter för ersättningsvillkoren*
    att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1984/85:273 yrkande 5,
14. beträffande *yrkesinspektionens prövning*
    att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1984/85:273 yrkande 4,
15. beträffande *kompletterande ersättning för sjukvårdsinsatser*
    att riksdagen avslår motion 1984/85:273 yrkande 2,
16. beträffande *uppräkning av ersättningsbelopp*
    att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1984/85:272 yrkande 3,
17. beträffande *remiss till hemlandsting*
    att riksdagen avslår motion 1984/85:272 yrkande 2,
18. beträffande *uppföljning av ersättningsreglerna*
    att riksdagen avslår motion 1984/85:270 yrkande 4,
19. beträffande *lagförslag*
    att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till
    a) lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160) i den mån lagförslaget inte behandlats under mom. 6,
    b) lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
    c) lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter,
    d) lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
    e) lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,
20. beträffande *utvidgat skadeansvar för staten vid yrkesinriktad rehabilitering*
    att riksdagen godkänner propositionens förslag,

21. beträffande *företagshälsovårdens innehåll, utbyggnad samt personal- och utbildningsbehov*
att riksdagen godkänner vad som anförs i propositionen i den mån det inte behandlats under mom. 1–11,
22. beträffande *arbetsförmedlingens och försäkringskassans deltagande i överläggningar på arbetsplatsen*
att riksdagen med anledning av propositionen godkänner vad utskottet anfört,
23. beträffande *inriktningen i övrigt av arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamheten för arbetshandikappade anställda och arbetssökande*
att riksdagen godkänner vad som anförs i propositionen i den mån det inte behandlats under mom. 22,
24. beträffande *nytt ersättningssystem för företagshälsovården*
att riksdagen godkänner propositionens förslag i den mån det inte behandlats under mom. 12–18,
25. att riksdagen bemyndigar regeringen att disponera högst 250 000 kr. ur fonden för arbetsmiljöförbättringar i samband med genomförandet av förslagen i propositionen.

Stockholm den 19 februari 1985

På socialutskottets vägnar
INGEMAR ELIASSON

Närvarande: Ingemar Eliasson (fp), Evert Svensson (s), Göte Jonsson (m), John Johnsson (s), Kjell Nilsson (s), Blenda Littmarck (m), Lilly Bergander (s), Maria Lagergren (s), Anita Persson (s), Ingvar Eriksson (m), Göran Ericsson (m), Gunnar Ström (s), Rosa Östh (c), Karin Israelsson (c) och Lars-Ove Hagberg (vpk).

Reservationer

Sjukvårdens roll i företagshälsovården (mom. 1 i hemställan)

1. av Göte Jonsson, Blenda Littmarck, Ingvar Eriksson och Göran Ericsson (alla m) som anser

dels att det avsnitt i utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att sjukvård även i fortsättningen ges tillräckligt utrymme i företagshälsovården. Det finns, såsom påpekas i motionen, ett klart samband mellan å ena sidan sjukvård och å andra sidan förebyggande vård och rehabilitering. Utskottet anser alltså att andelen sjukvård inom företagshälsovården bör vara större än vad som förutsätts i propositionen. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med anledning av motion 1984/85:273 yrkande 1 ge regeringen till känna.

dels att utskottet under mom. 1 bort hemställa

1. beträffande *sjukvårdens roll i företagshälsovården*
att riksdagen med avslag på propositionen i motsvarande del och med anledning av motion 1984/85:273 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Samordning med landstingens verksamhet (mom. 2 i hemställan)

2. av Lars-Ove Hagberg (vpk) som anser

dels att det avsnitt i utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Utskottet ansluter" och slutar med "(yrkande 15)" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att företagshälsovården bör samordnas med landstingens verksamhet. Detta bör riksdagen med anledning av motion 1984/85:2257 yrkande 15 ge regeringen till känna.

dels att utskottet under mom. 2 bort hemställa

2. beträffande *samordning med landstingens verksamhet*
att riksdagen med anledning av motion 1984/85:2257 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Anställning av personal via landstingen (mom. 3 i hemställan)

3. av Lars-Ove Hagberg (vpk) som anser

dels att det avsnitt i utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Även den nu" och slutar med "resp. 25 §)" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser emellertid nu att de anställda bör ha hela inflytandet över tillsättningen och ledningen av företagshälsovården. Företagshälsovårdens personal bör därför anställas genom landstinget, och verksamheten bör ledas

av de lokala fackföreningarna. Utskottet tillstyrker således motion 1984/85:2257 yrkande 16.

dels att utskottet under mom. 3 bort hemställa

3. beträffande *anställning av personal via landstingen*
att riksdagen med anledning av motion 1984/85:2257 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Utökning av yrkesinspektionsnämnderna (mom. 4 i hemställan)

4. av Göte Jonsson, Blenda Littmarck, Ingvar Eriksson och Göran Ericsson (alla m) som anser

dels att det avsnitt i utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Landstingen är" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att propositionens förslag att utvidga yrkesinspektionsnämnderna med en representant från landstinget medför att den offentliga sektorn ges en alltför stor tyngd i nämnden. Nämnden kommer, såsom påpekas i motion 1984/85:273 yrkande 3, även i fortsättningen att domineras av andra ärenden än företagshälsovård. Det är därför tillräckligt med den möjlighet som i dag föreligger för nämnden att adjungera en landstingsledamot när företagshälsovårdsfrågor avhandlas. Utskottet avstyrker propositionens förslag och tillstyrker motion 1984/85:273 såvitt nu är i fråga.

dels att utskottet under mom. 4 bort hemställa

4. beträffande *utökning av yrkesinspektionsnämnderna*
att riksdagen med avslag på propositionen i motsvarande del och med avslag på motion 1984/85:270 yrkande 5 och med anledning av motion 1984/85:273 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Facklig majoritet i arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionsnämnderna (mom. 5 i hemställan)

5. av Lars-Ove Hagberg (vpk) som anser

dels att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar på s. 13 med "Kravet från" och slutar på s. 14 med "yrkande 3 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare uttalat sig till förmån för principen att inte konstruera de statliga tillsynsmyndigheterna som partsorgan. Utvecklingen inom arbetsmiljöområdet har emellertid visat att arbetstagarnas rätt till en god arbetsmiljö ej tillräckligt tillgodoses med nuvarande sammansättning av arbetarskyddsstyrelsens styrelse och yrkesinspektionsnämnderna. Regeringen bör därför föranstalta om erforderliga ändringar i instruktionerna för arbetarskyddsstyrelsen resp. för yrkesinspektionen så att de fackliga organisationernas representanter tillförsäkras kvalificerad majoritet i dessa organ.

dels att utskottet under mom. 5 bort hemställa

5. beträffande *facklig majoritet i arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionsnämnderna*
att riksdagen med anledning av motion 1984/85:271 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Ingripande med stöd av lag i särskilda fall (mom. 6 i hemställan)

6. av Göte Jonsson (m), Blenda Littmarck (m), Ingvar Eriksson (m), Göran Ericsson (m), Rosa Östh (c) och Karin Israelsson (c) som anser

dels att det avsnitt i utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Det går" och slutar med "avstyrker motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som framförs i motion 1984/85:272 (c) yrkande 1, nämligen att det behövs stora utbildningsinsatser för att bygga ut företagshälsovården och att de resurser som nu finns inte torde räcka till för att en föreläggande och tvingande lag skall ha effekt. Utskottet avstyrker alltså propositionens förslag till ändring av 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen. Det anförda innebär att även motion 1984/85:270 (fp) yrkande 1 avstyrks. I likhet med vad som föreslås i motionen bör man i stället under en femårsperiod pröva och sedan utvärdera en frivillig utbyggnad för att därefter eventuellt återkomma med förslag till ändring av arbetsmiljölagen.

dels att utskottet under mom. 6 bort hemställa

6. beträffande *ingripande med stöd av lag i särskilda fall*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:272 yrkande 1 och med avslag på motion 1984/85:270 yrkande 1, motion 1984/85:271 yrkande 1 och motion 1984/85:2257 yrkande 14 avslår i propositionen föreslagen ändring av 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen (1977:1160),

7. av Ingemar Eliasson (fp) som anser

dels att det avsnitt i utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Någon risk" och slutar med "motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Denna innebörd av lagförslaget bör enligt utskottets mening komma till uttryck direkt i lagtexten. Utskottet avstyrker alltså propositionens förslag till lydelse av 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen och tillstyrker det förslag till lydelse som föreslås i motion 1984/85:270 yrkande 1.

dels att utskottet under mom. 6 bort hemställa

6. beträffande *ingripande med stöd av lag i särskilda fall*
att riksdagen med avslag på propositionen i motsvarande del och med avslag på motion 1984/85:271 yrkande 1, motion 1984/85:2257 yrkande 14 och motion 1984/85:272 yrkande 1 samt med bifall till motion 1984/85:270 yrkande 1 antar följande såsom *Reservantens*

förslag betecknade lydelse av 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen (1977:1160):

Nuvarande lydelse	*Reservantens förslag*
2 §	
Arbetsgivare skall --- skall underhållas väl.	
	Om arbetsförhållandena är förenade med särskilda påfrestningar och risker för de anställda skall arbetsgivare föranstalta om företagshälsovård i den omfattning verksamheten kräver.
Arbetsgivare skall --- utför arbete ensam.	

8. av Lars-Ove Hagberg (vpk) som anser

dels att det avsnitt i utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "avstyrker motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det nu krävs, för att inom överskådlig tid målsättningen obligatorisk företagshälsovård åt alla skall kunna realiseras, att samtliga arbetsgivare genom lagstiftning åläggs att svara för kostnaderna för en helt utbyggd företagshälsovård. Utskottet avstyrker alltså propositionens förslag och tillstyrker motionerna 1984/85:271 yrkande 1 och 1984/85:2257 yrkande 14. Det sagda innebär att motionerna 1984/85:272 (c) yrkande 1 och 1984/85:270 (fp) yrkande 1 avstyrks.

dels att utskottet under mom. 6 bort hemställa

6. beträffande *ingripande med stöd av lag i särskilda fall*
att riksdagen med avslag på propositionen i motsvarande del och med avslag på motion 1984/85:272 yrkande 1 samt motion 1984/85:270 yrkande 1 och med bifall till motion 1984/85:271 yrkande 1 och med anledning av motion 1984/85:2257 yrkande 14 antar följande såsom *Reservantens förslag* betecknade lydelse av 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen (1977:1160):

Nuvarande lydelse	*Reservantens förslag*
2 §	
Arbetsgivare skall --- skall underhållas väl.	
	Arbetsgivare är skyldig att anordna företagshälsovård som behövs för att förebygga att arbetstagare utsätts för ohälsa eller olycksfall. Arbetarskyddsstyrelsen kan i den mån det påkallas av organisatoriska eller andra särskilda skäl föreskriva om undantag från vad nu sagts. Styrelsen kan därvid föreskriva villkor.

Nuvarande lydelse	*Reservantens förslag*
	Arbetsgivare och arbetstagare kan i kollektivavtal som har slutits eller godkänts av en central arbetstagarorganisation träffa överenskommelse om hur företagshälsovård skall anordnas. Arbetarskyddsstyrelsen meddelar föreskrifter om företagshälsovård i den mån verksamheten inte regleras genom sådant kollektivavtal.

Arbetsgivare skall --- utför arbete ensam.

Företagshälsovård som egen specialitet (mom. 9 i hemställan)

9. av Lars-Ove Hagberg (vpk) som anser

dels att det avsnitt i utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Utskottet erfar" och slutar med "(yrkande 2)" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att företagshälsovård bör vara en egen specialitet med såväl förebyggande som arbetsrehabiliterande specialkunskaper. Socialstyrelsen bör därför omgående åläggas att utforma reglerna för en specialitet i företagshälsovård i enlighet med företagshälsovårdsutredningens förslag. Utskottet avstyrker således propositionens förslag och tillstyrker motion 1984/85:271 yrkande 2.

dels att utskottet under mom. 9 bort hemställa

9. beträffande *företagshälsovård som egen specialitet*

att riksdagen med avslag på propositionen i motsvarande del och med bifall till motion 1984/85:271 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Tillämpningsföreskrifter för ersättningsvillkoren (mom. 13 i hemställan)

10. av Göte Jonsson, Blenda Littmarck, Ingvar Eriksson och Göran Ericsson (alla m) som anser

dels att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar på s. 20 med "Enligt utskottets" och slutar på s. 21 med "det anförda" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att en ordning som innebär att arbetarskyddsstyrelsen utarbetar tillämpningsföreskrifter för ersättningsvillkoren riskerar att hämma verksamheten. Utskottet avvisar därför propositionens förslag i denna del och tillstyrker motion 1984/85:273 yrkande 5.

dels att utskottet under mom. 13 bort hemställa

13. beträffande *tillämpningsföreskrifter för ersättningsvillkoren*

att riksdagen med avslag på propositionen i motsvarande del och med bifall till motion 1984/85:273 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Yrkesinspektionens prövning (mom. 14 i hemställan)

11. av Göte Jonsson, Blenda Littmarck, Ingvar Eriksson och Göran Ericsson (alla m) som anser

dels att det avsnitt i utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "Det nya" och slutar med "(yrkande 4)" bort ha följande lydelse:

Även utskottet anser att den föreslagna prövningen av yrkesinspektionsnämnderna innebär en onödig byråkrati. Riksdagen bör därför avslå propositionens förslag på denna punkt och bifalla motionen.

dels att utskottet under mom. 14 bort hemställa

14. beträffande *yrkesinspektionens prövning*
att riksdagen med avslag på propositionen i motsvarande del och med bifall till motion 1984/85:273 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Kompletterande ersättning för sjukvårdsinsatser (mom. 15 i hemställan)

12. av Göte Jonsson, Blenda Littmarck, Ingvar Eriksson och Göran Ericsson (alla m) som anser

dels att det avsnitt i utskottets yttrande på s. 22 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "(yrkande 2)" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i detta betänkande (se res. 1) uttalat sig för att den sjukvårdande delen av företagshälsovården bör ges större utrymme än vad som föreslås i propositionen. I konsekvens härmed anser utskottet att ersättningen för direkta sjukvårdsinsatser bör kunna utgå ur sjukförsäkringen. Det i propositionen föreslagna ersättningssystemet riskerar nämligen att få en styrande effekt till men för den sjukvårdande verksamheten. Riksdagen bör därför uttala att ersättningssystemet kompletteras i enlighet med vad som föreslås i motion 1984/85:273 yrkande 2.

dels att utskottet under mom. 15 bort hemställa

15. beträffande *kompletterande ersättning för sjukvårdsinsatser*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:273 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Remiss till hemlandsting (mom. 17 i hemställan)

13. av Ingemar Eliasson (fp), Göte Jonsson (m), Blenda Littmarck (m), Ingvar Eriksson (m), Göran Ericsson (m), Rosa Östh (c) och Karin Israelsson (c) som anser

dels att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar på s. 24 med "Patientavgift bör" och slutar på s. 25 med "(yrkande 2)" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning om önskvärdheten av att få till stånd en likformig behandling av patienter som inte är bosatta inom det landsting där företagshälsovårdsmottagningen är belägen. Patientavgift bör enligt utskottets uppfattning inte tas ut i de fall någon av sin företagsläkare remitteras till sitt hemlandsting. Detta bör gälla generellt. Regeringen bör pröva behovet av kompletterande bestämmelser eller andra åtgärder på denna punkt. Detta bör med anledning av motion 1984/85:272 (c) yrkande 2 ges regeringen till känna.

dels att utskottet under mom. 17 bort hemställa

17. beträffande *remiss till hemlandsting*

att riksdagen med anledning av motion 1984/85:272 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Särskilt yttrande

beträffande *lokaliseringen av utbildningen* och *huvudmannaskapet för företagshälsovårdsutbildningen*

av Ingemar Eliasson (fp) som anför:

Självklart skall företagshälsovårdsutbildningen hållas på en kvalificerad nivå och resurserna utnyttjas effektivt. Möjligheterna att åstadkomma en spridning av utbildningen torde dock vara större än vad som framgår av propositionen.

Det finns i dag orimligt stora skillnader när det gäller studiefinansieringen mellan den utbildning som bedrivs av arbetarskyddsstyrelsen resp. av högskolan. Det är önskvärt att UHÄ beaktar detta när för- och nackdelar med arbetarskyddsstyrelsen resp. högskolan som huvudman för företagshälsovårdsutbildningen övervägs.

Bilaga

I proposition 1984/85:89 framlagda lagförslag vilka tillstyrkts av utskottet

1 Förslag till
Lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977: 1160)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 2 §, 6 kap. 9 § och 7 kap. 13 § arbetsmiljölagen (1977: 1160) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 kap.	
2 §	
Arbetsgivare skall vidtaga alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagare utsättes för ohälsa eller olycksfall. Han skall ägna uppmärksamhet åt att arbetet planlägges och anordnas så, att en tillfredsställande arbetsmiljö skapas. Lokaler samt maskiner, redskap, skyddsutrustning och andra tekniska anordningar skall underhållas väl.	
	Om arbetsförhållandena påkallar det skall arbetsgivare föranstalta om företagshälsovård i den omfattning verksamheten kräver.
Arbetsgivare skall beakta den särskilda risk för ohälsa och olycksfall som kan följa av att arbetstagare utför arbete ensam.	
6 kap.	
9 §	
Skyddskommitté skall planera och övervaka skyddsarbetet på arbetsstället. Den skall noga följa utvecklingen i frågor som rör skyddet mot ohälsa och olycksfall samt verka för tillfredsställande skyddsförhållanden. I skyddskommitté skall behandlas frågor om företagshälsovård, frågor om planering av nya eller ändrade lokaler, anordningar, arbetsprocesser och arbetsmetoder liksom av användning av ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall samt frågor om upplysning och utbildning rörande arbetsmiljön.	Skyddskommitté skall planera och övervaka skyddsarbetet på arbetsstället. Den skall noga följa utvecklingen i frågor som rör skyddet mot ohälsa och olycksfall samt verka för tillfredsställande skyddsförhållanden. I skyddskommitté skall behandlas frågor om företagshälsovård, frågor om planering av nya eller ändrade lokaler, anordningar, arbetsprocesser och arbetsmetoder liksom av användning av ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall samt frågor om upplysning och utbildning rörande arbetsmiljön. *Skyddskommitté skall vidare verka för att en på lämpligt sätt organiserad arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet bedrivs på arbetsstället.*

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
7 kap.[1]	
13 §	
Den som har utsetts till skyddsombud eller ledamot i skyddskommitté får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han under uppdraget har erfarit om yrkeshemlighet, arbetsförfarande, affärsförhållande, enskilds personliga förhållande eller förhållande av betydelse för landets försvar.	Den som har utsetts till skyddsombud eller ledamot i skyddskommitté *eller den som har deltagit i arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet på arbetsstället enligt 6 kap. 9 §* får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han under uppdraget har erfarit om yrkeshemlighet, arbetsförfarande, affärsförhållande, enskilds personliga förhållande eller förhållande av betydelse för landets försvar.
Vad nu sagts skall tillämpas på motsvarande sätt i fråga om ledamot i styrelsen för lokal facklig organisation med avseende på vad denne har erfarit av skyddsombud *eller* ledamot i skyddskommitté som har utsetts av organisationen.	Vad nu sagts skall tillämpas på motsvarande sätt i fråga om ledamot i styrelsen för lokal facklig organisation med avseende på vad denne har erfarit av skyddsombud, ledamot i skyddskommitté *eller av den som har deltagit i arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet på arbetsstället enligt 6 kap. 9 §, om de har utsetts av organisationen.*
I fråga om den som är skyddsombud *eller* ledamot i skyddskommitté på ett arbetsställe i det allmännas verksamhet tillämpas i stället för bestämmelserna i första stycket 14 kap. 7, 9 och 10 §§ sekretesslagen (1980: 100). Har uppgifter lämnats vidare till en ledamot i styrelsen för den arbetstagarorganisation som har utsett ombudet *eller* ledamoten, tillämpas 14 kap. 7 § andra stycket och 10 § tredje stycket sekretesslagen i stället för bestämmelsen i andra stycket.	I fråga om den som är skyddsombud, ledamot i skyddskommitté *eller deltar i arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet enligt 6 kap. 9 §* på ett arbetsställe i det allmännas verksamhet tillämpas i stället för bestämmelserna i första stycket 14 kap. 7, 9 och 10 §§ sekretesslagen (1980: 100). Har uppgifter lämnats vidare till en ledamot i styrelsen för den arbetstagarorganisation som har utsett ombudet, ledamoten *eller deltagaren* tillämpas 14 kap. 7 § andra stycket och 10 § tredje stycket sekretesslagen i stället för bestämmelsen i andra stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

[1] Senaste lydelse 1980: 245.

2 Förslag till

Lag om ändring i sekretesslagen (1980: 100)

Härigenom föreskrivs att 14 kap. 7 § sekretesslagen (1980: 100)[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	14 kap.
	7 §
Sekretess enligt 6 kap. 1–5, 7 och 8 §§, 7 kap. 8 och 11 §§ samt 8 kap. 2 och 8–10 §§ utgör inte hinder mot att myndighet fullgör vad som i lag är föreskrivet om skyldighet att lämna information till företrädare för arbetstagarorganisation eller till skyddsombud.	Sekretess enligt 6 kap. 1–5, 7 och 8 §§, 7 kap. 8 och 11 §§ samt 8 kap. 2 och 8–10 §§ utgör inte hinder mot att myndighet fullgör vad som i lag är föreskrivet om skyldighet att lämna information till företrädare för arbetstagarorganisation eller till skyddsombud. *Denna sekretess hindrar inte heller att myndighet lämnar sådan information till deltagare i särskilt organiserad arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet på ett arbetsställe som behövs för verksamheten.*

Är den, som erhåller uppgift med stöd av första stycket, knuten till myndigheten på det sätt som anges i 1 kap. 6 §, gäller för honom samma förbud att lämna ut eller utnyttja uppgiften som gäller hos myndigheten. Han får dock utan hinder av förbudet lämna uppgiften vidare till ledamot i organisationens styrelse, om han underrättar denne om förbudet. I sådant fall gäller förbudet också för styrelseledamoten.

Utan hinder av att förbud gäller enligt denna lag att lämna ut eller utnyttja uppgift får företrädare för arbetstagarorganisation, skyddsombud *eller* ledamot av skyddskommitté utnyttja uppgiften för sitt uppdrag. Därvid får han dock inte röja uppgiften för annan.	Utan hinder av att förbud gäller enligt denna lag att lämna ut eller utnyttja uppgift får företrädare för arbetstagarorganisation, skyddsombud, ledamot av skyddskommitté *eller den som deltar i arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet på ett arbetsställe* utnyttja uppgiften för sitt uppdrag. Därvid får han dock inte röja uppgiften för annan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

[1] Lagen omtryckt 1982: 1106.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1981: 691) om socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 §, 3 kap. 1 § och 4 kap. 8 § lagen (1981: 691) om socialavgifter skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	2 kap.
	1 §[1]
En arbetsgivare skall på det avgiftsunderlag som anges i 3–5§§ för varje år betala	
1. *sjukförsäkringsavgift* med *9,50* procent,	1. *sjukförsäkringsavgift* med *9,30* procent,
2. *folkpensionsavgift* med 9,45 procent,	
3. *tilläggspensionsavgift* efter den procentsats som anges i särskild lag,	
4. *delpensionsavgift* med 0,50 procent,	
5. *barnomsorgsavgift* med 2,20 procent,	
6. *arbetsskadeavgift efter den procentsats som anges i särskild lag*,	6. *arbetsskadeavgift med 0,60 procent*,
7. *arbetsmarknadsavgift* med 1,60 procent,	
8. *arbetarskyddsavgift* med *0,155* procent,	8. *arbetarskyddsavgift* med *0,35* procent,
9. *vuxenutbildningsavgift* med 0,25 procent samt	
10. *lönegarantiavgift* med 0,20 procent.	
Arbetsgivare som avses i 1 kap. 2 § andra stycket skall dock betala endast tilläggspensionsavgift.	
Staten betalar inte arbetsskadeavgift.	
	3 kap.
	1 §
En försäkrad som avses i 1 kap. 2 § skall på det avgiftsunderlag som anges i 3–5 §§ för varje år betala	
1. *sjukförsäkringsavgift*,	1. *sjukförsäkringsavgift med 9,30 procent*,
2. *folkpensionsavgift*,	2. *folkpensionsavgift med 9,45 procent*,
3. *tilläggspensionsavgift*,	3. *tilläggspensionsavgift efter den procentsats som anges i särskild lag*,
4. *delpensionsavgift*,	4. *delpensionsavgift med 0,50 procent*,
5. *barnomsorgsavgift samt*	5. *barnomsorgsavgift med 2,20 procent*,
6. *arbetsskadeavgift*.	6. *arbetsskadeavgift med 0,60 procent samt*
	7. *arbetarskyddsavgift med 0,20 procent*.
I fråga om avgiftssatserna gäller vad som föreskrivits i 2 kap. 1 §.	

[1] Senaste lydelse 1984:1106.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	4 kap.
	8 §[2]
Av influtna arbetarskyddsavgifter förs *16,5* procent till staten som bidrag till kostnader för arbetarskyddsstyrelsens och yrkesinspektionens verksamhet.	Av influtna arbetarskyddsavgifter *enligt 2 kap. 1 §* förs *8,7* procent till staten som bidrag till kostnader för arbetarskyddsstyrelsens och yrkesinspektionens verksamhet *och 54,3 procent till ett särskilt konto hos riksgäldskontoret, som disponeras enligt föreskrifter som meddelas av regeringen.*
Återstoden av influtna arbetarskyddsavgifter förs till en fond, benämnd *arbetarskyddsfonden*, vars tillgångar skall utgöra bidrag till	Återstoden av influtna arbetarskyddsavgifter *enligt 2 kap. 1 §* förs till en fond, benämnd *arbetarskyddsfonden*, vars tillgångar skall utgöra bidrag till
1. kostnader i övrigt för forskning och utveckling samt utbildning och information beträffande arbetarskydd,	1. kostnader i övrigt för forskning och utveckling samt utbildning och information beträffande arbetarskydd,
2. kostnader för forskning och utveckling samt utbildning och information beträffande medbestämmande i arbetslivet och arbetslivsfrågor i övrigt,	2. kostnader för forskning och utveckling samt utbildning och information beträffande medbestämmande i arbetslivet och arbetslivsfrågor i övrigt,
3. kostnader för skyddsarbete som utförs av skyddsombud som har utsetts enligt 6 kap. 2 § tredje stycket arbetsmiljölagen (1977: 1160),	3. kostnader för skyddsarbete som utförs av skyddsombud som har utsetts enligt 6 kap. 2 § tredje stycket arbetsmiljölagen (1977: 1160),
4. kostnader för utbildning av styrelserepresentanter för de anställda,	4. kostnader för utbildning av styrelserepresentanter för de anställda,
5. kostnader för arbetstagarorganisationernas forskningsinitierande verksamhet.	5. kostnader för arbetstagarorganisationernas forskningsinitierande verksamhet.
	Influtna arbetarskyddsavgifter enligt 3 kap. 1 § förs i sin helhet till det särskilda konto som anges i första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

[2] Senaste lydelse 1983:393.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 7 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	2 kap.
	7 §
Allmän försäkringskassa äger med arbetsgivare, som anordnar läkarvård eller vidtager andra sjukvårdande åtgärder så att kassans utgifter för sjukvårdsersättning kunna antagas minska, överenskomma om skälig gottgörelse för arbetsgivarens ifrågavarande kostnader. Sådan överenskommelse skall för att vara gällande fastställas av riksförsäkringsverket.	

Har arbetsgivare för sjöman jämlikt sjömanslagen (1973: 282) haft att vid sjömans sjukdom vidkännas kostnad som avses i 2–6 §§, äger han hos allmän försäkringskassa erhålla gottgörelse för kostnaden enligt bestämmelserna i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

[1] Lagen omtryckt 1982: 120.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1976: 380) om arbetsskadeförsäkring

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 9 § lagen (1976: 380) om arbetsskadeförsäkring skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	3 kap.
	9 §
Läkarvård och tandvård inom riket bekostas av arbetsskadeförsäkringen under förutsättning att den lämnas inom den offentliga vården eller av läkare eller tandläkare som är ansluten till sjukförsäkringen enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring.	Läkarvård och tandvård inom riket bekostas av arbetsskadeförsäkringen under förutsättning att den lämnas inom den offentliga vården eller av läkare eller tandläkare som är ansluten till sjukförsäkringen enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring *eller är verksam vid företagshälsovårdsenhet som uppbär ersättning från det särskilda konto som anges i 4 kap. 8 § första stycket lagen (1981: 691) om socialavgifter.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

Innehållsförteckning

	s.
Sammanfattning	1
Propositionen	2
Motioner	2
Motioner väckta med anledning av prop. 1984/85:89	2
Motion väckt under allmänna motionstiden 1985	4
Utskottet	5
Bakgrund	5
Propositionens förslag	6
Företagshälsovårdens utbyggnad och utveckling	6
Nytt ersättningssystem för företagshälsovården	7
Arbetsanpassning	8
Sjukvårdens roll i företagshälsovården	10
Samverkan mellan företagshälsovården och samhällets hälso- och sjukvård m. m.	11
Yrkesinspektionens sammansättning m. m.	12
Ingripande med stöd av lag i särskilda fall	14
Utbildningsfrågor	16
Personalkategorier inom företagshälsovården	16
Lokalisering av utbildningen	16
Företagshälsovård som egen specialitet	17
Huvudmannaskapet för företagshälsovårdsutbildningen	18
Utbildningen av företagssköterskor	18
Ersättningsfrågor	19
15-timmarsgränsen	19
Tillämpningsföreskrifter av arbetarskyddsstyrelsen	20
Yrkesinspektionens prövning av ersättningsvillkoren	21
Kompletterande ersättning för sjukvårdsinsatser	21
Principen för uppräkning av ersättningsbeloppen	22
Övriga frågor	22
Utskottets hemställan	25
Reservationer	28
Sjukvårdens roll i företagshälsovården (mom. 1 i hemställan) av m	28
Samordning med landstingens verksamhet (mom. 2 i hemställan) av vpk	28
Anställning av personal via landstingen (mom. 3 i hemställan) av vpk	28
Utökning av yrkesinspektionsnämnderna (mom. 4 i hemställan) av m	29
Facklig majoritet i arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionsnämnderna (mom. 5 i hemställan) av vpk	29
Ingripande med stöd av lag i särskilda fall (mom. 6 i hemställan) av m och c	30

D:o av fp 30
D:o av vpk 31
Företagshälsovård som egen specialitet (mom. 9 i hemställan) av vpk 32
Tillämpningsföreskrifter för ersättningsvillkoren (mom. 13 i hemställan) av m 32
Yrkesinspektionens prövning (mom. 14 i hemställan) av m 33
Kompletterande ersättning för sjukvårdsinsatser (mom. 15 i hemställan) av m 33
Remiss till hemlandsting (mom. 17 i hemställan) av fp, m, c 33
Särskilt yttrande av fp 34
Bilaga (lagförslag) 35

minab/gotab Stockholm 1985 82051